

Leto I

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 2

Naročnina: letno Din 24—
polletno „ 12—
četrtletno „ 6—

Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Odpri se grob!

V dobi svetovnega vojnega klanja so klicale množice trpečih milijonov:
»Padamo, trpimo, da bi bil mir na zemlji in dobra volja med ljudmi!...«

Ko pa so pospravili s krvjo namočene zastave vojne, so vsi tisti, ki so s tenjem oviti gledali vizijo pravične, srečne in velike Jugoslavije — izginili. Tisti, ki so prvi zakričali to sveto ime v grom topov — so umolkni. Tisti, ki so za veliko idejo padali v grobove — so pozabljeni. Tisti pa, KI NAJ BI PODEDOVALI vero junaških borcev — SO POTISNjeni V KOT.

Carstvo mraku je zavladelo na zemlji. Carstvo slabjših, NE PA BOLJŠIH.

Štrosmajer, Karadžordže in Matija Gubec, Karadžić in Starčević so gradili edinstvo. Tisoči so padali pod vešali in pod mečem. Kumanovo, Cer, Krf, Dobruđa, Doberdob, Kajmakčalan so gledali, kako bomba in bajonet odpirata težka vrata iz groba v svobodo. Aleksander Ujedinitelj jih je odprl in omahnil strt sredi dela za mir, pravico in resnico.

Rušijo tisti, ki so v dobi nacionalizma bili največji nacionalisti; med unitaristi — največji unitaristi; med separatisti — največji separatisti; ob poskusih nasilja — najhujši nasilniki; danes pa so »rojenci« demokrati tisti

»Zbor« pa kliče z Njogošem: »BREZ SMRTI NI VSTAJENJA!« Zaman so skala, grob in plošča, zaman do zob oborožena straža rimskih vojščakov-najemnikov. VSTAL BO KRISTUS in bo slavil svojo ALELUJO! Vstal bo, ker ne more umreti...

TUDI JUGOSLAVIJA NE MORE UMRETI! Odvalila bo preteško ploščo, da bodo popadali stražarji v prah. Na njenih rokah, nogah in prsah bodo žarela krvava znamenja prestanega in premaganega trpljenja, ponižanja in sramote. Vstala bo, KER MORA VSTATI, ker črpa svojo ogromno moč IZ MILIJONOV, KI SO OSTALI POŠTENI IN JUNAŠKI TUDI V TEŽKEM, NEJUNAŠKEM ČASU

»Zbor« pošilja jugoslovanskim bratom vseh veroizpovedi tu in onstran meja velikonočne pozdrave:

Na veselo, težko priborjeno vstajenje, bratje!

Dimitrije Ljotić:

Stanovska demokracija

Mnogo in marsikaj govorijo našim prijateljem o svobodi — prav lepo in sladko govorijo. Besedičijo tudi o napredku, o pomoči brezposelnim, o javnih delih, o razdolžitvi kmetov, o olajšanju položaja malega človeka in še mnogo lepših stvari dnevno opisujejo. Proglašajo se za čuvarje ljudskih svobod in narodovih pravic. Kot Don Kihot se borijo z veterinimi mlinci, z namišljenimi sovražniki ljudstva tisti s skrajne levice, kakor tudi predstavniki »čiste demokracije«, kakršno nam je prinesel kapitalizem, ko je zavojeval svet.

Ne branimo se pred ponaredbami, saj je laži plitvo dno. Namesto izgubljanja časa in obrambe samega sebe želimo, da bi naši prijatelji spoznali sebe, svoje prave interese, stanje, v katerem se nahajamo in pa načine, kako moremo priti do zadovoljlitve svojih potreb in svojih pravic.

Nesporno je, da ljudstvo želi, hoče in uvideva potrebnost, da samo skrbi za sebe, da uravnava svoje življenje po svoji volji, da si olajša svojo usodo, da pride do reda in dela, da vsak trud v prvi vrsti zadovolji potrebe delavca in njegove rodine. Nesporno je, da teži kmet k temu, da zagotovi s pravilno prodajo pridelkov svoj zaslužek ter pošteno življenje sebi in svojcem.

O vsem tem vsi govorijo na dolgo in široko — toda vsi tega ne delajo. Oni pravijo: vse to bo ljudstvo dobilo, čim si bo moglo svobodno izbirati za predstavnike ljudi svojega zaupanja. Toda vsi vemo, kako se to zaupanje v življenju izraža. Nekateri si pridobijo zaupanje, ker so spretno navezali razkroplje-

ne posameznike na sebe z menicami in dolgovi, drugi s podporo oblasti, tretji s spretnimi ter ognjevitimi govori in z obeti.

Mi se razlikujemo od njih, ker zahtevamo istočasno tudi zagotovitev, da vstopajo v narodno predstavništvo samo tisti, čijih interesi so identični z interesi vseh, ki so jim dali zaupanje in ki so od le-teh tudi odvisni. Zato zahtevamo, da se državni organizem preuredi tako, kot ga je življenje že uredilo.

Življenje pa je ustvarilo razne stanovne z različnimi nalogami in raznimi družabnimi funkcijami za splošne potrebe vsega ljudstva. Zato zahtevamo, da se organizirajo stanovi in da postane država združeno-stanovska.

Da bi pa zagotovili, da bi ljudske posle urejevali res najbolj poklicani in najizbranejši ljudje z najboljšimi moralnimi lastnostmi, zahtevamo tudi ureditev kandidiranja za volitve. Take zagotovitve ni, če masa plačanih ali napihtih kričavec kot neorganizirana tolpa kandidira bankirja, ki naj brani interese svojih dolžnikov... Zato zahtevamo, da vršijo kandidacije organizirana stanovska združenja, ki bodo najlažje mogla izbrati najposobnejše in najboljše može za obrambo tako stanovskih, kot splošno ljudskih in državnih interesov.

Pravijo, da to ni demokracija. Saj res ni v tistem smislu, kot jo razumejo liberalni kapitalizem in njegovi goreči branilci. Le-ti branijo liberalno demokracijo kot največjo svetinjo — ker jim je najpohlevnejša služkinja...

Take demokracije pa mi nočemo; nihče, ki dela in trpi, je noče. Kajti ona

sploh ne more zaščititi upravičenih ljudskih interesov — tudi če bi to hotela. Mi hočemo stanovsko demokracijo. Zahtevamo, da stanovi rešujejo svoja vprašanja in proučujejo svoje potrebe, pa jih nato v medstanovskem predstavništvu skupno z državno upravo prilagodijo duhu splošnih ljudskih in državnih potreb in interesov.

Naši nasprotniki pravijo, da je to reakcionarno, nazadnjaško, protiljudsko — ker mislijo, da je boljše varati narod z ognjevitimi in ostrimi govori ter ga odvrtiti od tega, da bi pogledal v jedro ali bistvo stvari, da bi jih prečnil in premeril po pravici in resnici.

Našička korupcija, falzificiranje denarja v pooblaščenih kovnici, neprestani procesi na vse strani proti bankirjem zaradi poneverbe tujih prihrankov, razne gozdne afere Turn-Taxisa, Krivaje in mnogih drugih, ogromni dobički tujega kapitala v naših rudnikih, zgraditev naših železnic z našim denarjem ob istočasnem profitu v korist tujemu kapitalu itd., itd. — vsi ti mnogoštevilni pojavi imajo skupen vzrok in izvir.

Vprašamo: ali so te afere izzvali morda delavci ali kmetje, ali mali trgovci in obrtniki, ali so jih zakrivali mnogoštevilni naši srednji ljudje, ki v potu svojega obraza služijo svoj kruh? Vsi vemo, da niso. Če pogledamo spiske obtožencev in sodelavcev pri teh »poslih«, vidimo samo imena velikih kapitalistov in bogatašev, največkrat tujega porekla. Vsi so s silo svojega kapitala neusmiljeno izkoriščali tisoče in tisoče, vse delovno ljudstvo. Pa jim vsega tega ni bilo dovolj. Spravili so se še na oropanje države, na tatvino težko prihranjenih novcev varčevalcev, na obogatitev s ponarejenim denarjem — da bi z nepoštenimi obrestmi zaslužili in okovali v verige ves svet.

Proti temu se borimo, ker vemo, da je to krivica. Pa nam z leve in desne, posebno pa še s strani »fronte svobode« ugovarjajo, češ, da hočemo z varanjem mas vsiliti ljudstvu režim nasilja in reakcije, da imamo protiljudske cilje, da hlepimo po oblasti in nasilju.

Kaj zahtevamo? Mi težimo za tem, da oviramo in zatiramo kapitalizem v njegovi rušilni in izkoriščevalni besnosti. Mi zahtevamo, da naj služi kapital skupnosti za njen napredek in podvig ter da se ocenjuje samo s stališča splošne koristnosti za vse ljudstvo, da bi njegovi plodovi v prvi vrsti bili namenjeni nosilcu in vršilcu dela. **Zahtevamo kontrolo nad kapitalom!** Če je to protiljudsko, če je to reakcionarno — potem ne bomo nasprotovali, če nas bodo tako imenovali. Potem pa je tudi vse delovno ljudstvo proti sebi in je reakcionarno.

Mi hočemo, da bo vsaka oblast popolna, stvarna ter vezana na največjo odgovornost tistega, komur je poverjena; da bo odgovarjal za prestopke zakona tako minister, kot vsak uradnik, pa tudi poslanec in sodnik in vsakdo; da bo ta odgovornost stvarna, da pride vsak prestopok v najkrajšem času pred neodvisno sodišče in da se kazni hitro in po pravici odmeri; da se onemogoči vsaka zloraba oblasti in vsaka nezakonitost.

Če je torej vse to protivno ljudskim interesom, če je to nazadnjaštvo in reakcija — potem smo mi pač za reakcionarne ukrepe.

Tudi še to zahtevamo, da naj se državne terjatve in davki pravilno razdelijo, da se olajša breme najslabšim in da se najmočnejšim naloži največ. Ali je morda to proti demokraciji, ali je to proti ljudstvu? Če je tako — potem smo mi resnično taki...

Svojim prijateljem smo našli nekaj naših »grehov«, da presodijo, ali smo res sovražniki ljudstva — ali pa so to morda tisti, ki rovarijo proti nam, katerim se z jezika cedi med in mleko, v srcu pa nosijo strup in zlobo.

Mi se ne imenujemo demokrati, ker je liberalna demokracija z nebrzdanim kapitalizmom in z neodgovornim parlamentarizmom privedla nas vse v ta nered in težave ravno sedaj, ko bi v svetu

ob razvoju znanosti, tehnike, produkcije in kulture morala vladati največji red in največje blagostanje.

Mi smo skupno s svojimi prijatelji proti neredu, proti izkoriščanju, proti korupciji, proti nebrzdanemu in nekontroliranemu kapitalizmu, proti klikam, koterijam, mafijam in strankarstvu poklicnih politikov.

Temu nasproti pa smo za red in mir, za spoštovanje pravice in svobode za vsakogar, smo za stanovsko in združeno ureditev kot nositeljico reda in dela, za pravično razdelitev ljudske posesti, za veliko, splošno narodno, velikopotezno, smotreno in načrtno vsedrjavno politiko.

Ali je kdo v našem ljudstvu, ki ni za to? In ali ni morda ravno to prava in čista stanovska demokracija?

Pogled v čisto oko

Nemec E. Wurm je napisal v nemški reviji sledeče značilne vrstice o Nj. Vel. kralju Petru II., katere prinašamo v doslovnem prevodu.

»Poskusil bom naslikati podoba mladega kralja, kateremu je zapisana v obrazu milost neobtežene mladosti. O njem smo videli pretresljive slike. Stopal je v veličastnem sprevedu za krsto svojega očeta ob globoko zastrti materi. S svojim bistrim pogledom se je oziral zdaj nanjo, — zdaj na klečo in jokajočo množico na robu ceste. Na ustnah mu je igral nežen, vprašujoč smehlaj. Ta smehlaj najdemo na vseh njegovih slikah.

Njegov oče je bil slaven kot hraber vojak in človekoljuben kralj. Toda živalsko pokvarjena, dogovorjena svojata, ki ga je nesmiselno in zahrbtno umorila kot kralja Jugoslovancov, bi se morala vse drugače pokoriti, kot ji je zaukazal izrek sodbe porotnikov: privedi bi jo bilo treba pred sina umrlega, da bi morala odgovarjati na pretresljiva, dobrohotna vprašanja, ki bi sijala iz oči tega smehlajočega se otroka.

To bi bil morda poskus, ako more na tem svetu krivda kljubovati pogledu iz čistih oči. Enajstletni kralj Peter Jugoslovanski je dobil v svoji angleški šoli nenadoma tragične počitnice in je moral pred vsem velikim svetom nastopiti v vlogi v javnost poklicanega kraljevskega otroka, ki ni za ničesar vedel, ki je nenadoma zagledal mrtvo lice svojega očeta in ki se je nato povrnil kot otrok k svojim knjigam in v šolo.

Vprašujoč smehlaj v obličju mladega kralja Petra ni nikak izraz otroške zamaknenosti. To je pričakovanje življenja, nedolžna radovednost in neka prijaznost, ki more biti nežna in razkošna. Samo zemlja polna solnca je mogla dati tega plemenitega in živega otroka, samo nepotvorjena kultura, kot je jugoslovanska, samo tista mikavno pisana in tako spremenljiva zemlja sta mu mogli privzgojiti tako neprisiljeno in plemenito živahnost. Ljudje te države so bistri, modri, občutljivi, prav nič okorni in se prištevajo k Balkanu, čigar prednost pred zapadom in tudi ostalem jugu Evrope je ravno v skozi tisočletje očuvani čudoviti samoniklosti in prirodnosti, katere bo zapad v bodočih desetletjih še potreboval.

Toda ne samo kot Jugoslovanc nam je mali kralj Peter ljub in drag. Ali bi ne bil čudež, če bi z njim prišla tista prijaznost in čistost tudi v svetovno politiko? —

Tako je napisal trd Nemec.

Širite „Zbor“!

Naši odnošaji do strank

Mi odklanjamo vsako sodelovanje s katerokoli politično stranko, ker smatramo v danih razmerah delitev prebivalstva v politične stranke za škodljivo. Kakor paradokso se to čuje z ozirom na to, da je tudi »Zbor« stranka, je pa to vendar ob sebi umevno, če povemo, da smo bili primorani iz več razlogov, organizirati se kot politična stranka.

Predvsem se politično ne bi mogli udeleževati, če bi tega ne storili, ker oblasti dovoljujejo politično delovanje edinole in izključno le strankam. Ne glede na to pa ne moremo svojega programa legalnim putem uveljaviti, ako ne sledimo poti, ki jo ustava dovoljuje. Pridobiti moramo politično moč, da moremo izvršiti svoj program in prepustiti stanovom samim rešitev perečih gospodarskih in socialnih vprašanj.

Liberalna demokracija se je v svojih skrajnih konsekvencah izkazala za nesodobno in za nesposobno, da reši države iz neznosne gospodarske zagate, v katero so zašle. Svobodno izživljanje vsakega posameznika v gospodarskem življenju dovede do zaslužjenja gospodarsko šibkejših in slabše organiziranih stanov, predvsem delavcev in kmetov, oslabi male obrtnike in trgovce in združi vso moč v rokah kapitala, t. j. veleindustrije in veletrgovine. Tako stanje pa vzdrži le država, ki svoje blago in izdelke izvažata. Čimbolj pa nereduje gospodarska osamosvojitve sosednjih držav, čimbolj se pri sosedih uveljavlja princip avtarkije, tembolj je velekapital navezan samo na domač trg, na domače odjemalce. Če so pa ti gospodarsko obnemogeli in izčrpani, začne velekapital sam sebe žreti, ker ni uvidel tega, kar uvidi vsak kmet, da mora namreč kravo, ki naj mu daje mleko, krmiti.

Da uredimo porušeno ravnovesje med posameznimi stanovi, moramo k temu delu pritegniti najprej one, ki vsako motnjo v tem ravnovesju občutijo na lastni koži, to so delavci, kmetje, obrtniki in trgovci ter industrijalci.

Pri različnih anketah smo imeli priliko opazovati, da je spoznavanje zla, ki vse tlači, že prodrlo v vse stanove. — Trgovci in obrtniki se pritožujejo nad prenikajočimi mezdami delavcev in nad preslabimi plačami javnih in zasebnih uslužbencev. Že to spoznanje nam daje zadostno jamstvo za to, da bodo tudi ravnokot vsi ti stanovi uvideli potrebo, da se te pogreške odpravijo, če sedejo njih najboljši k zeleni mizi, da rešujejo nujne gospodarske probleme in da vzpostavijo porušeno ravnovesje.

Mi hočemo torej, da se prepusti urejanje in ureditev gospodarskega življenja neposredno prizadetim samim. — Utegnil bi kdo vprašati: čemu pa imamo parlament? Res je, čemu ga imamo, ko takih vprašanj ne rešuje, ampak se bori le za druge dobrine, dvomljive ali vsaj relativne vrednosti.

Čimbolj se približuje ustava posamezne države parlamentarni monarhiji ali republiki, tem večjo moč ima parlament. Čim večjo moč pa ima parlament, tem večjo moč imajo stranke. Kakor je pa v liberalni demokraciji sploh boj za nadmoč, boj za oblast zelo srdit in brezobziren, tako je naravno, da se isto stremljenje in iste metode zanesejo tudi v politične stranke in na posamezne člane. To nam je pa rodilo nov stan — poklicnih politikov.

Čim bolj je razvito strankarstvo, tem slabše so posledice za vso upravo in gospodarstvo v državi. Uradniki, ki naj bi ne glede na levo ali desno uporabljali v posameznih slučajih objektivno obstoječe zakone, tega ne morejo in ne smejo storiti, ker njih delovanje nadzirajo stranke. Pristašu stranke, ki je momentano na krmilu, se mora ugoditi, čeprav njegova prošnja ni utemeljena, nasprotniku je pa treba, čeprav so njegove zahteve še tako upravičene, metati polena pod noge! Stranka se hoče obdržati ali si pa pridobiti za vsako ceno oblast in zato mora svoje pristaše vzdržati pri dobri volji, naj stane kar hoče. Če tega ne stori, izgubi svoje pristaše in s tem tudi oblast.

S takim delovanjem pa korumpirajo stranke vse javno življenje in uradno poslovanje. Pri nastavljanju in prestavljanju uradništva, kakor tudi pri napredovanju ne pride več v poštev službena kvalifikacija, marveč izključno le politična pripadnost posameznika. Napreduje redno le oni, ki je odločen pristaša stranke na krmilu, dočim vesten urad-

nik, ki se ne vtika v politiko, ne pride v poštev, zlasti pa ne, če se je s svojo odločbo zameril kakemu političnemu veljaku. Nasprotno se pa ne kaznuje uradnika, ki se je pregrešil proti predpisom svoje službe, da je le pristaša vladajoče stranke. S takim postopanjem se pa izpodkopuje temelj vsake države, to je zaupanje naroda v pravičnost uprave in sodstva.

Vodstvo v stranki si pribori navadno oni, ki intenzivneje dela v njen prosep. Najuspešnejše pa dela oni, ki se z dušo in telesom vrže v delo za stranko, ki se celo odreče svojemu civilnemu poklicu in postane politik po poklicu. Gotovo je, da taki ljudje lahko stranki mnogo koristijo, na žalost pa škodujejo toliko več celokupnosti. Tak poklicni politik postane terorist v lastni stranki ali si pa s par enako žilavimi deli oblast in se proti njim bori za vodstvo, ali pa se mora vdati večini in često delati proti svojemu prepričanju. Prodati mora svoj značaj, načela, prepričanje itd., ali pa stopiti iz stranke, to se pravi, postati brezposeln. Kdor pa ima poleg politične funkcije svoj civilen poklic, bo lahko svoje prepričanje do skrajnosti zastopal in branil in če s svojimi načeli ne prodre, odstopil in se posvetil zopet svojemu poklicu.

Kako se pa vrši boj za oblast, nam najbolje ilustrira pogled v parlament države, v kateri je strankarstvo močno razvito. Psovanje kakor v beznici, medsebojna očitavanja korupcije, prevare, tatvine, plačkanja itd. Če si čitatelj samo predstavlja, da je le dvoje mogoče: da so ti očitki izmišljeni, ali pa da so resnični, pa mu bo stvar takoj jasna. Če so izmišljeni, so kaj slabo spričevalo za moralni nivo debat in zgovorno pričajo, kako dično zastopstvo si je narod izbral; če so pa resnični, pa ni to nič manj žalostno za one, ki imajo tako zastopstvo. Po večini ostane le pri očitkih in se skoro nikdar nekanj ne preganja radi očitanih mu dejanj. Čim namreč hoče ena stranka nastopiti proti poslancu druge stranke, preide ta takoj v protinapad in grozi z obtožbo proti posameznim parlamentarcem prve, prav po srednjeveškem načelu: če udariš mojega Žida, udarim jaz tvojega. Tako pride med strankami večinoma molče do kompromisa in do končnega rezultata, da se proti nikomur ne postopa, narod pa, ki je že mislil, da se bo največje škodljivce države vendar enkrat razkrinkalo in da se bo dalo zadoščenje razžaljenemu čutu pravice, se razočaran in s studom odvrne od take politike in abstinira, ker ve, da je vse eno, kdo se dokoplje do oblasti.

Pretirano razvito strankarstvo, kakor je posledica liberalne demokracije, je pa tudi še v drugem pogledu škodljivo. Pri izbiri sredstev v boju za oblast poklicni politiki niso posebno izbirični. Kakor sem že omenil, so najtežji očitki, resnični in neresnični, na dnevnem redu. Trdo kožo mora imeti, kdor vse to prenese in se mu tak način boja ne gabi. Ob sebi umevno pa je, da se boljši ljudje odtegujejo takemu boju in kar na bojišču ostane, pač ni najboljši. Tudi tu velja načelo, kakor se je izkazalo v denarstvu, da slab denar izpodrine v prometu dobrega.

Tak način boja obsojamo mi, obsojamo pa z nami vsak počteno misleč Jugoslovan. Radi tega moramo čuvati, da se tudi k nam ne vselijo take metode, da se pri nas ne udomači tak način boja in da se nam ne zarede poklicni politiki...

Ker pa vemo, da politične stranke s svojim bojem za oblast ne morejo rešiti države iz nevarnosti in niso sposobne izveliči našega gospodarskega vozička iz blata, smo proti vsem strankam in strankarstvu odklanjamo, hočemo pa, da si stanovi sporazumno uredijo svoje gospodarsko sožitje. Pri tem pa naj si vsak stan izbere iz svoje srede najspodobnejše zastopnike iz svojih vrst in tako homo dobili odlično gospodarsko narodno predstavništvo, ki bo v čast in korist države in naroda. K. F.

Naš tisk

Otadžbina, Beograd, Njeguševa 1 (v cirilici).
Budjenje, Petrovgrad, Save Tekelije 9 (v cirilici).
Zbor, Sušak, Franje Račkog 22 (v latinici).
Zbor, Ljubljana, Novi trg 4-II. (v slovenščini).
Zbor, Užice (v cirilici).

Otok zdrave pameti

Ako se človek v mislih umakne iz vsakdanjega življenja, kjer je takšen sindendaj od časopisnih člankov, od debat o znižanju uradniških plač, o rešitvi kmetijskega vprašanja, kjer je nepopisen šunder radijskih poročil o vseh mogočih in nemogočih dogodkih ali izmišljotinah, kjer se venomer meša med obed in pijačo žvenketanje orožja, sopihanje strojev, vzdihovanje lačnih revežev, smrtno hropenje Abesincev in Italijanov — in ako potem človek iz svoje duhovne samote pogleda nazaj na svet in na njegovo početje, se mu prav lahko zazdi, da vidi vsepovsod, kamor le oko seže, širno, žalostno in od groznih viharjev razbičano morje človeških strasti in zmot.

Nehote se takemu, iz samote duha svet promatrajočemu človeku, porodi misel, da bi bilo dobro, imeti sredi vsega tega butanja valov kakšen trden otok, na katerega bi se človeštvo moglo opreti in rešiti. In tak otok postoji, čeprav ga vsi ne vidijo radi visokih vod, ki jih goni vihar. Otok zdrave pameti je to.

Zdrava pamet je za človeštvo edini otok rešitve. Stoji ta otok natanko na sredi morja strasti in zmot, tako da imajo vsi narodi in vsi posamezni ljudje enako daleč do njega. Ta otok je trden in neomajen, kot bi bil iz granita, jekla in dinamita. Neomajni so tudi zakoni, ki vladajo na tem otoku. Valovi strasti in zmot ta otok od časa do časa lahko poplavijo, pa se vedno znova vzboči iznad njih, še bolj čist, svetel, ves lep in umit.

Zdrava pamet je tisto, kar dela človeka za gospodarja prirode. Ako se zdravi pameti odpove, se odpove tudi svojemu gospodujočemu položaju na svetu ter se umakne zopet v živalske predele. Pravimo, da je propadla njegova civilizacija. Tako je bilo s starim Rimom, tako z Egiptom, tako tudi s staro Avstrijo. Branila se je zdrave pameti in zato je bila razdeljena zoper samo sebe.

Jugoslavija bi lahko bila, pa na žalost še ni docela zdrava pameti. Kakor skoroda vse druge v naši dobi, je tudi ona postala deželca nezdravih strasti in velikih zmot. Kako malo je v njej zdrave pameti, se vidi iz tega, da njenih petnajst milijonov prebivalcev še danes verjame nekim čarovnikom ali »medicinmanom«, ki jim tudi pravijo »čisti politiki«. Le-ti trdijo, da se bodo neredi sami od sebe uredili, da bodo hudobneži sami postali dobri, da se bo lačnim kruh sam pekel. Temu pravijo: **normalni razvoj situacije.**

Življenje pa dejansko ne teče po goljufivih obljubah takih krivih prerokov, marveč po trdnih neomajnih zakonih, po zakonih življenja.

Kdor hoče veljati za gospodarja, mora uravnati stroške po dohodkih, mora dohodke večati z delom, mora štediti in tvoriti kapital, ki bo poslužil za nova dela in za novo pridobivanje. Zlasti ne sme dovoljevati, da bi kdorkoli prihajal v njegovo ogrado in odnašal odondod njegove dobrine. Pri nas pa je vse narobe. Težko zrejeni voli se prodajajo skoraj zastoj na dražbah, tujcem se oddajajo dela po tako ugodnih pogojih, kot bi se domačemu nikdar ne oddala. Naše rudno bogastvo radi zastarelih, preohlapnih zakonov lahko vsakdo raznaša na vse štiri strani sveta. Naši gozdi, polni klenega lesa stojajo ali neizkoriščeni ali pa se se les prodaja iz njih za smešne cene.

Jugoslavija je država. Država mora biti nekaj za življenje sposobnega, mora biti organizem. Organizem pa mora imeti žile. Po le-teh naj se pretakajo sokovi življenja: kruh in meso, vino, misli, načrti, ideali, bogastvo naroda in zemlje. Mi takih žil nimamo dovolj. Nimamo pravih cest in železnic. Nimamo takih, kot jih imajo naprednejše, čeprav ne bogatejše države. Od Ljubljane do Beograda je skoro dvanajst ur vožnje z brzim vlakom. Moralo pa bi biti samo šest ur. Avtomobili na cestah zastajajo na kotanjah. K morju ne gre iz notranjštine ne dovolj cest ne železnic. Morje je za mo-

derno državo kakor pljuča za telo. Mi pa smo nad tem zakladom mahnili z roko in samo čakamo, kdaj se bo kakemu tujcu zljubilo položiti roko nanj. Drugi narodi se nam smejejo in govoré, da nimamo zdrave pameti. Zdrava pamet se takemu početju upira. Zdrava pamet veleva na delo. Mi pa čakamo, rekoč, da Bog čuva Jugoslavijo.

Ko smo pri prometnih žilah, se lahko ustavimo pri nekem zakonu življenja, ki se mu pravi sloga. Nekateri danes pravijo ne sloga, ampak edinstvo. »Edinstvo« je pri nas po krivdi čistih politikov osovražena beseda. Pa vendar svet obstoji na slogi, na edinstvu. Kjer pa je sloga, je tudi ravnotežje. Ako bi ne bilo ravnotežja, bi se snele zvezde s svojih tečajev, kaj šele narodi, dežele, mesta in vasi. In vendar tam, kjer ni zdrave pameti — recimo v Jugoslaviji — mnogi delajo zoper slogo, eni zato, ker se s tem pojmom igrajo kot razposajeni otročaji z žogo, drugi pa zato, ker vedo, da ne bodo več gospodje, ako pride do sloge, do edinstva. So pa tudi lahkoumni ljudje, ki mislijo, da se dá doseči sloga ali edinstvo z zavijanjem oči in z domorodnimi popevcicami. Kako naj bodo med sabo edini Slovenci, Srbi in Hrvati, ako pa nimajo cest, ki bi jih vezale, ako nimajo železnic, ki bi jih nosile enega k drugemu v kratkem času, brez posebne izgube časa in brez velikega napa. Kako naj ljudje ljubijo državo, ki ne skrbi za svoje delavce, ki si ne prizadeva napeti možganov, kaj naj bi se delalo novega, velikega, koristnega, kar bi ljudem dalo zaslužka, na drugi strani pa napravilo njih življenje udobnejše. Kakšno edinstvo more biti, ako je ponekod blagostanje po »milosti božji«, drugod pa revščina ob goli koruzi in tema ob trskah namesto ob električni luči, katero grmeč oznanjajo ter nam jo vsiljujejo mogočni padci nešteti naših rek. Treba je zdrave pameti, treba je delavnosti, podjetnosti, ne pa čiste politike, ki je le za specialne možgane.

Parlament naj bi bil mogočen organ, recimo srce države in njen mozeg. Od tu naj bi se širili utripi po vsem organizmu, nove misli, sveža zdrava kri. Toda iz parlamenta se razliva grenki žolč po deželah in država trpi na zlatenici, obrazi rume in se pačijo. Zdrava pamet se upira temu, toda »medicinmanit«, ki žolč izdelujejo, ne dopuščajo, da bi pristopil zdravnik in posegel vmes z odločno roko. Zdrava pamet vpije po spremembah. Zahteva, da zavržimo, kar je gnilega in starega, »medicinmani« pa golčijo nekaj o častitljivih narodnih svetinjah, med katere prištevajo tudi sebe. Zdrava pamet veleva: vse za vse, vse za ljudstvo — parlamentarci pa golčijo: vse za našo stranko, za druge pa nič ali čim manj mogoče, da bo teh vragov konec. In taki ljudje so voditelji naroda. Zdrava pamet se vsemu temu upira in zato parlamentarci govore, da je zdrava pamet za obstanek države in reda nevarna, da je revolucionarna in da jo je zato treba konfiscirati.

Kakor v teh nekaj slučajih, tako se na vseh poljih dela zoper zdravo pamet. Ta ofenziva zoper največjo prijateljico človeštva je značilna za naše čase in za našo državo. Vendar se že danes opaža, da dobiva zdrava pamet spricho nerodnosti, ki jih vrše najodličnejši parlamentarci, vedno več pristašev. Končno pa bo vendar zmogla pamet nad neumnostjo.

Lojze Smolej-Borovec:

ŠIBRE

Politika naših dni: Volkovi se bridko pritožujejo čez svoje krotke »ovčice«. — Vzdihljaj: Ni je danes tako velike neumnosti, ki se ne bi mogla zgoditi. — Angleške zavarovalnice so odpovedale zavarovanje za slučaj svetovne vojne. Pač najboljši dokaz, kako je »zavarovan« svetovni mir! — Vsak črv se sme zvijati, ako se stopi nanj, samo človek pa ne! — Kaj še pri nas manjka? Hrabrostna svetinja za rednega davkoplačevalca! — Dvoje socialnih simbolov sedanjih dni: Lakota in lakomnost! — Tehnika napreduje človeštvo nazaduje! Stara resnica: Naši največji vodilni politiki so samo na hrbitišču našega »malega« človeka tako visoko zrasli! — Mar ni čudno, da se v imenu miru hoče voditi vojno?

Tovariši, ne pozabite, da živi naš tisk samo od naročnine, zato pošljite takoj naročnino! Če hočemo ostati dobri gospodarji, homo samo tri številke lahko žrtvovali na slepo srečo, potem pa pošljemo list samo tistim, ki se nanj vsaj naroče, če že trenutno ne bi mogli tudi plačati takoj. Sicer pa, pomnite, brez žrtev ni zmage!

Iz lastne moči

Se pred nekaj desetletji, torej v polpretekli dobi, je civilizirani svet nazival Turčijo barbarsko deželo in nje prebivalstvo z barbari.

V roke mi je prišel dnevnik »Vreme« z dne 29. novembra pr. l., ki izhaja v Beogradu, v katerem obravnava g. Bukilica, kako so se v Turčiji gradile železniške proge. Vsebinske te obravnave je tako poučna, da je potrebno in koristno seznaniti z njo čitatelje našega glasila.

Predvsem je treba povdariti, da vodi Turčija pod predsedstvom svojega predsednika republike Kemala Paše popolnoma drugo notranjo gospodarsko politiko, kot so jo vodili bivši turški sultani. Odpravil je razne stare šege in navade in odredil namesto njih nove, pravilnejše in za kulturo svojega naroda koristnejše.

Zlasti nas zanima dejstvo, da je posvetil posebno pozornost lastni moči države in vse sile usmeril v to, da se notranja zgraditev države pospeši in okrepi iz lastne moči naroda samega.

Odkar je Turčija postala republika pod vodstvom Kemala Paše, je Turčija zgradila 6000 kilometrov železniških prog in jih še gradi. Ne gradi jih pa iz posojil iz inozemstva, ampak gradi vse iz lastne narodove moči.

Ravno v dneh, ko je izšel članek v »Vremenu«, je bila izročena prometu 1315 km dolga proga »Fevzipaša — Diabekir«. Ta proga veže Angoro s Kajzerijo, Adanom, Fevzipašom, Mačatijo, Klezijo in Erganijo. Proga pomeni veliko ekonomsko-gospodarsko pridobitev, ker je izpeljana preko najlepših krajev in najplodnejših pokrajin male Azije.

Prometu so bile izročene poleg te proge tudi še druge prej zgrajene proge. Med najvažnejšo moramo šteti progo Eregli—Filios, ki veže Črno morje z Egejskim. Ta proga odvaža iz obale Črnega morja, iz okolice Zanguldoška jako dober prevoz iz obsežnih premogovnih rudnikov. Premoga je toliko, da ne zadoštuje samo za Turčijo, temveč se iz teh rudokopov izvažajo tudi v inozemstvo.

Sedaj se gradi važna proga Sivas—Erzerum, ki ima poleg ekonomsko-gospodarskega tudi velik političen pomen.

Turčija polaga po izjavah njenega ministra za gradbe posebno pozornost programom železniškemu omrežju, ki jo veže s prijateljskimi državami in bo te proge povečala in izpopolnila.

V 12. letih je potrošila Turčija za izgraditev železnic 282 milijonov turških lir, kar znači, da je bilo vsako leto izdano za graditev novih železnic ca 23 in pol milijonov turških Lir. To predstavlja v naši vrednosti približno milijardo dinarjev. Za ta ogromni kapital je zgradila Turčija novih prog. Poleg novozgrajenih je pa odkupila država 706 km dolgo progo Izmir—Kasaba in 610 km dolgo progo Ajdino.

Povojna Turčija, ki je bila med vrstami poraženih držav in je morala plačevati zmagovalcem težke reparacije, je našla sama v sebi toliko zdrave moči, da je ustvarila za vsako državo tako važna trgovska pota — železnice iz svojih sredstev. To je zavidanja vredno. To je dokaz njene zdrave moči, je dokaz, da so njeni voditelji prepojeni z zdravim razumom, da polagajo vse svoje sile pravilno za razvoj svoje države in da pri tem ne pozabljajo na lasten narod, kateremu nudijo s takim postopanjem, kot

nam ga prikazuje graditev železnic letno za 1 milijardo, ogromen vir dohodkov in blagostanja za prebivalstvo prej »barbarske« Turčije.

Če se zamislimo v uspehe, napredek in razvoj železnic v Turčiji in jih vzporedimo z našimi uspehi in z našim napredkom, potem se moramo v resnici čuditi, kako je mogoče, da je železniška politika v naši državi, predvsem v neobhodno potrebni graditvi novih prog, še tako v zaostanku. Zanimati nas morajo dve stvari, ki kvarno vplivata. Najprej dejstvo, da ostajamo brez prometnih žil, ki pospešujejo razvoj gospodarskega življenja v vsaki državi, v drugem pogledu pa je zgrešena naša državna gradbena politika, ker so bile skoro vse gradnje novih železnic takorekoč že v naprej zlicitrane od inozemskih podjetij kot n. pr. Batignol, kar je oškodovalo državo za težke stotilijone, narod kot tak pa od tega ni imel nikake koristi.

Tretje in najvažnejše dejstvo pri načinu gradnje železniških prog je pa v tem, da inozemski kapital, izkoriščajoč našo narodno delavno silo, izkoriščajoč našo finančno moč, srka iz tega lastno moč in se krepi na našo škodo. Ali je to potrebno? Ali nimamo v lastni državi sposobnih delavnih sil, finančnih sredstev in umsko sposobnih gradbenikov, ki bi mogli zgraditi naše domače železnice?

Vsega imamo dovolj, ne dovolj, preveč, samo nepravilno se uporablja, nesmoteno se upravlja in preveč partizanske politike preveva vsako delo. Iz lastne moči skrbimo, da nam je slabše, namesto, da bi iz lastne moči ustvarjali izboljšanje narodnega gospodarstva, zboljševali notranje politične razmere in s tem koristili narodu in okrepili državo.

Morajo priti in pristi bodo ljudje, ki bodo ustvarili v Jugoslaviji iz lastne moči, kar so že ustvarili v azijski Turčiji močni ljudje.

Iz našega tiska

Naš časopis »Zbor«, ki izhaja v Užicah, torej v Srbiji, piše v svojem uvodniku med drugim tudi sledeče:

»V današnjem času splošnega nezaupanja je zaupanje, ki se poklanja tovarišju Ljotiću velika stvar. Velika stvar posebno zato, ker se to zaupanje poklanja ravno Srbijancu, čeprav leti danes na Srbijance toliko opravičenih in neopravičenih očitkov. Zdrav ljudski instinkt čuti, da mora, če je za današnje zlo največ kriv Beograd, iz njega priti tudi rešitev.«

Tako pišejo bratje Srbijanci-Zborasi o Beogradu. Mi pa še dodajemo, da se to neomejeno zaupanje poklanja tov. Ljotiću zato, ker zgodovina vsega njegovega življenja jamči za to, da bo naš tovariš predsednik izvedel naš program, ki predstavlja to rešitev, prav do pičice natančno, brez ozira na levo in desno!

Poštenje ne sme biti kot skrita vijolica, zakrita v grmu, nego mora biti borbeno. Poštenje ljudi je treba dobro organizirati. — Tudi velikani so pred resnicami majhni. — Mesto je dolžnik vasi, katera je njegova mati. — Naš narod je pošten, in zato je potreba pošteno in delavno vlado. Ne samo pošteno, da ona ne krade, nego da tudi ne dopušča krasti in da tudi ne zamaži, kadar drugi kradejo. (Stjepan Radić.)

sti odkupljene zemlje in hitro množecem se vedno večjem številu kmetov posameznega »mira«, mirova zemlja sčasoma ne samo da ni mogla dajati zadostnih dohodkov za odplačevanje odkupnine, temveč ni mogla niti več prehraniti vseh svojih kmetov, tako, da je sčasoma ta osvoboditev od tlačanstva šele prav povzročila lakoto ruskega kmeta po zemlji!

Da to nekoč ne bo rodilo dobrega sadu, je vedel že Herzen, ki je postavil svojo teorijo o bodočnosti »mira« v Rusiji, pa tudi Cavour je svoje zle slutnje o tem izrazil takratnemu ruskemu odposlancu.

Če omenimo še nihiliste, smo izčrpali vse, kar vse skupaj ni ničesar spremenilo na tem, da je ostala Rusija fevdalna država vse do leta 1917. Njen fevdalizem je slonel na plemstvu in visoki duhovščini z ruskim carjem kot vrhovnim poglavarjem ruske pravoslavne cerkve, torej na cesaropapističnem fevdalizmu z

F. K.:

V borbo za prerojeno Jugoslavijo

Naprej tovariši! To je sedanj klic mlade jugoslovanske generacije, ki je polna vere in zanosa v novo, drugo, socialno pomlajeno Jugoslavijo. Drugo Jugoslavijo zato, ker so prvo Jugoslavijo izmogli demagogi in strankarski partizani in jo dovedli v sedanji položaj. Nič niso pomagale prošnje, nič obup izmaganega naroda. Mednarodni židovski kapital z domačimi pomagači je napravil iz bogate in cvetoče Jugoslavije —

Jug. ljudsko gibanje »Zbor« hoče konec take sramotne Jugoslavije ter hoče drugo res jugoslov. Jugoslavijo, ki bo dobra mati vsem Jugoslovonom. Hočemo Jugoslavijo balkanske sile, ki bo segala od Triglava pa do Črnega morja, od Gospe Svete do Soluna, tako Jugoslavijo, da bo v strah in trepet zakletim sovražnikom našega naroda. Nadalje hočemo, da bo ta Jugoslavija ekonomsko nezavisna, socialno urejena, kulturno napredna in kot taka rešena vsakega tujega, duhovnega in materialnega protektorata. To je tovariši, klic nove generacije, katera hoče, da Jugoslavija postane svoja, ponosna na samo sebe, rešena vsake tuje nadvlade, ker mi vsi vemo, da ima možnost za samostojno, svobodno življenje. Mi mladi se bomo borili za ta stremljenja, ker edino to je rešitev v korist vseh stanov.

Povdarjam, da nam naši nasprotniki lahko vse zatrejo in uničijo, ne morejo nam pa uničiti naše organsko-zadružne ideje, ker naša mlada generacija je polna delavne dinamike, polna fizičnega in duhovnega aktivizma. Naj se zavedajo vsi oni, kateri bodo hoteli zatreči naše hotenje, da bodo naleteli na borbene vrste, ki so pripravljene na vse, tudi na žrtve.

Mi vsi vemo, kdo je kriv obubožanja našega naroda, dobro vemo, da niso ustvarili take Jugoslavije naši legendarni junaki, ki spijo večno spanje na vrhovih Kajmakčalana, Mačkovega kamna, niso ustvarili take Jugoslavije junaki, ki snivajo na krških in morskih tleh Cera, Krfa in Vida in tudi tisti ne, ki so pretrpeli vse grozote albanske Golgote. Ne tovariši, vsi Ti heroji so nam dali Jugoslavijo, da bi imel lahko vsak Jugoslovnan dostojno človeško življenje. To pravo Jugoslavijo, ki so jo ustvarili naši predniki, so vzeli v zakup strankarski partizani, poborniki liberalno-kapitalistične demokracije in od takrat pa do danes nismo imeli prave splošne narodove politike, imeli pa smo politiko strank in klik, ti so pa imeli v zakupu tudi mlado generacijo, kjer se je delovanje in mišljenje nas vseh vezalo na njihove strankarske načela. Zato tovariši naj bo konec temu, zavedajte se vsi, da je strankarstvo najhujši strup, ki zastruplja mlade duše, zavedajte se vsi, da je strankarstvo tisto, ki drži okovano naše pošteno mišljenje, da ne moremo objektivno presojeti vsa pereča narodova vprašanja.

Naša dolžnost je, da prekinemo naše delovanje kot hlapci političnih strank ter, da na osnovi 17 letnega spoznanja uničimo in zatremo vse škodljivo delovanje parazitiskih skupin — in strank, Dosedanjo politiko občutimo na lastni koži vsi stanovi brez izjeme ter vidimo, da ne moremo živeti od idej, temveč, da moramo imeti kruha. Delovali bomo nesobično za popolno socialno pravičnost, ki bo prinesla blagostanje celotnemu narodu.

okorno in brezčutno birokracijo, zelo podvrženo podkupovanju (vzjatki).

Videč vse to, so ruski pisatelji od Puškina pa tja do Gorkega oznanjevali buržo, ki mora priti, pa so zato tudi dobili v književnosti ime »burjevjestniki«.

Vsi ti čisto ruski pojavi pa so dobili z marksizmom še svojo zapadno-evropsko, židovsko navlako.

Da bo končno prišlo v Rusiji do revolucije, niso slutili samo Herzen, Cavour, burjevjestniki in ruski revolucionarji, temveč se je možnost revolucije obravnavala celo v oficijelni vojaški pogodbi, ki so jo pred svetovno vojno sklenili Angleži in Francozi z caristično Rusijo.

Ko je potem dejansko prišlo do prve revolucije v Rusiji, ki so jo pozdravili vsi pravi ruski rodoljubi, so takoj začele delovati kar tri neruske sile, da bi pretvorile to prvo revolucijo v komunistično.

Zato poziva »Zbor« vse, ki čutijo in mislijo pošeno kot mi, da gredo z nami v novo delo in novo borbo, do končne zmage za dobrobit vsega našega naroda brez razlike stanov.

Naprej tovariši, naš čas prihaja, nova Velika Jugoslavija vstaja!

500 kilometrov na uro

Naš list »Zbor« na Sušaku je dne 24. marca priobčil vsebinsko približno sledeč članek:

Slovesno je bilo objavljeno in menda bo resnično: s neverjetno naglico je bil izglasovan finančni zakon za leto 1936/37! S tem so postavili nov svetovni rekord brzine, ne oziraje se na dejstvo, da sta državni proračun in finančni zakon stvari, od katerih bo eno celo leto odvisno boljše ali slabše življenje petnajstih milijonov jugoslovanskih državljanov.

Eno bi radi podčrtali: nismo proti temu, da krije država svoje potrebe, ki so potrebe ljudske celote, z obdavčenjem državljanov. Nismo niti proti temu, da država poviša svoje dohodke, če se ji povečajo potrebe. Davek se mora plačevati. Brez njega država ne more obstajati. Brez države pa ljudstvo ne more obstajati.

Se posebno pa smo proti temu, da sprejme narodno predstavništvo tako važen predlog na tak način, kot se je to zgodilo.

Če je bilo državi potrebno zvišanje dohodkov, bi morala najprej vprašati zastopnike gospodarstva, kako bi se moglo tako zvišanje doseči. Morala bi vprašati konzumente, kaj oni mislijo. Morala bi vprašati vse, katerih se to povišanje tiče.

Ako naj bo parlament zastopstvo ljudstva, bi morala država zahtevati od njega temeljito proučitev svojih predlogov in njegovo mnenje o tem, na kakšen način bi se moglo doseči povečanje državnih dohodkov, a da bi to široke osiromašene mase konzumentov kar najmanje zadelo.

Toda: strankarski parlament tega ne more.

Ne more, ker nima tistega strokovnega znanja, ki je za tako nalogo potrebno. Toda stanovskih zastopstev, stanovskih organizacij, ki imajo tako strokovno znanje, ne vpraša nihče za mnenje.

S tem je zopet enkrat (kot že tolikokrat v zadnjih mesecih) podan jasen dokaz nesposobnosti strankarskega parlamenta za izvrševanje dolžnosti. To pa je istočasno jasen dokaz, da more samo stanovsko zastopstvo, v katerem bi bil vsak stan zastopan po svojih najboljših in polno odgovornih članih, rešiti v današnjem času težke naloge, katerim pa strankarski parlament ni dorastel. Zato nihče ne more zahtevati od nas, da bi z navdušenjem vzklikali: »Zivela taka liberalna demokracija!«

Proračun je sprejet. Tisti, ki so ga sprejeli, gredo lahko počivat, na odih, na lov ali kamorkoli. Vse gre kakor namazano. Vse je urejeno z rekordno brzino.

Povedali smo svoje. Ljudstvo naj pa te stvari premisli s svojo lastno glavo.

Pošljite naročnino

Rusija in kominterna

Tudi o tem treba spregovoriti odkrito besedo, brez gledanja skozi strankarska in diplomatska očala ljudi od skrajne desnice do skrajne levice. Zato pa je potrebno seči nazaj v predvojno Rusijo.

Treba je takoj začetkomu pibiti, da Rusija ni imela revolucije XVIII. in XIX. stoletja, ki so zbrisale fevdalni sistem drugod po Evropi, pa tudi ne pariške komune, kot krvavega epiloga vseh teh revolucij. Imela je samo neuspelo ustajo dekabristov in v rezultatu prav tako neuspelo revolucijo 1905. l. Imela je svojegega Matijo Gubca — Stjenka Razina, imela je carja Aleksandra II., ki je leta 1861. sicer osvobodil tlačanstva 47 milijonov kmetov, toda dve petini od veleposestnikov odkupljene zemlje je morala za njih kolektivno odplačevati državi njih agrarna zadruga, tzv. »mir«. Pri stalni veliko-

Komunisti so se vrgli med narod z geslom »mir in zemljo kmetu in delavcu«, kar je pri uvodoma omenjeni lakoti po zemlji in miroljubnosti ruskega kmeta sijajno učinkovalo, istočasno pa so propagirali med ruskimi vojaki tzv. »bratimljenje« s sovražniki na frontah. V sami Rusiji so šli komunistom povsod na roko — Angleži s svojim »Intelligence servicom«, katerim nikakor ni šlo v račun, da bi zmagovalni Rusiji prepustili Carigrad in Dardanele. (Iz istega vzroka so Angleži tudi dopustili, da je izkrvavelo pred tem ob Dardanelah na tisoče in tisoče vojakov, čeprav je bila že vnaprej sklenjena stvar, da Dardanel ne zavzamejo! Kajti, če bi jih zavzeli Angleži, bi jih morali po pogodbi predati Rusom, ki bi jim s tem postali nevarni v Sredozemskem morju, koder vodi glavna angleška kolonialna pot v Indijo. Na fronti pa so šli komunistom na roko — Nemci, ki so takoj za fronto ustanovili tečaje

Naš program

Smernice

I.

Neomajno vztrajamo na narodni modrosti: **Pravičnost je temelj države.**

Zahtevamo, da morata biti s tem načelom prežeta zakonodajalec in sodnik in da morajo imeti to načelo stalno pred očmi vsi tisti, ki vrše javno službo.

Zahtevamo, da se onemogoči, oziroma takoj popra-

vi, ali pa hitro in svarilno kaznuje vsaka kršitev pravnega reda, ki jo je zakrivil kakšen organ javne službe.

Zahtevamo stvarno jamstvo za to, in sicer ne le dejansko neodvisnost sodnika, ampak tudi njegovo osebno poštenost, zmožnost in polno odgovornost.

II.

Smatramo, da morajo prav tako drugi organi javne službe biti ne samo vdani državi in celokupnemu narodu, marveč tudi **neoporečno osebno poštenu** in stvarno usposobljeni.

Zahtevamo, da se oddaja mest v javni službi vrši z nepristransko izbiro na natečajnih izpitih.

Smo proti nezasluznim napredovanjem.

Stojimo na stališču, da bodo **dejanske samouprave**

pod nadzorstvom države rešile v mejah okvirnih zakonov tudi vprašanje državne uprave.

Zahtevamo, da se javna uprava poenostavi, da bo čim hitreje, popolneje in ceneje reševala zadeve ljudstva.

III.

Ne moremo si misliti trajne in močne državne oblasti brez svobodne objektivne javne besede. Prava močna oblast se pozna ravno po tem, da se take javne besede ne plaši.

Zakon mora zavarovati osnovne in bitne koristi ljudstva zoper zlorabo tiska. Prav tako mora zakon zavarovati tudi javno besedo samo pred osebno nepoštenostjo in odvisnostjo onega, ki se z njo bavi.

ORGANIZACIJA »ZBOR«

Ustanovni občni zbor krajevne organizacije »Zbora« v Trbovljah, dne 19. t. m.

Ni samo slučaj, temveč je vzrok mnogo bolj globok, zakaj so ravno Trbovlje prva postojanka »Zbora«, ki ima že svoj ustanovni občni zbor.

Ravno največji trpini med nami, so prav zato, ker so največji trpini, prvi, ki so v velikem številu razumeli pomen naše ideje, klic vseh delovnih slojev po duševni in gospodarski osvoboditvi človeka. Med našimi izmučenimi rudarji, med našim delavstvom iz rudarskih revirjev, ki najbolj čuti, kaj se pravi kapitalistično kolonialno izmožgavanje našega ljudstva, je najprej prodrila osvobodilna misel »Zbora«!

To tovariši, nam je najboljše zadovoljenje za naše delo, to nam dokazuje, da smo na pravi poti, to nam daje moči, da bomo izdržali v neenaki borbi do zmage!

Trbovlje pa naj bodo tudi resen opomin vsem delovnim slojem, od katerih prav vsakega na svoj način izmožgava liberalni kapitalizem.

Ali ne spadaš, sestra, ki iščeš službo za skorjico kruha, pa zahtevajo od tebe telo, med delavce? Ali ne spadaš, brat,

čegar stariši so si od ust pritrgovali denar, s katerimi so te izšolali, in ki hodiš sedaj poleg vseh akademskih naslovov brez posla, med delavce? In ti, ki prevzemaš od očeta kmetsko posestvo, pa vidiš, kako ti to pred tvojimi očmi propada v borbi s kapitalom, ali ne spadaš med delavce? Pa ti, ki si po študijah in brezposličanju le nekako prišel do kruha, pa vsak dan trepetiš, da ti ga ne odje tvoj bližnji ali ne odzame tvoj gospodar, ali pa da ti vsaj ne začne rezati še manjši košček kruha, ali ne spadaš tudi ti med delavce? In ti, ki si moral zapustiti svojo delavnico, pa lahko ogleduješ čevlje, ki si jih nekad sam izdeloval v svoji delavnici, samo še oprt ob beraško palico v Batinih izložbah, ali ni tvoje mesto med delavci? Pa tudi ti, ki si zaprl svojo trgovino, ker ne moreš kljubovati organiziranemu kapitalu, zakaj tebe ni med delavci? Vsi vi delavni sloji, ali ne vidite, da je rešitev nas vseh le v organizaciji vseh delovnih slojev?

Trbovlje vam kaže pot! Stopite na plan vsi stanovi!

Ustanovni občni zbor v Trbovljah pa je tudi najboljši odgovor raznim dopisnom v »Slovenca«, ki postavljajo resnico

na glavo, ko pišejo o »Zboru« v Trbovljah, ker bi jim bila resnica, postavljena na čvrste noge zelo, zelo neprijetna. Za te dopisne res nimamo časa. Naše moči rabimo za važnejše stvari kot je brskanje po ostankih neslavne preteklosti. Vam, tovariši iz Trbovelj, pa kličemo, hvala vam na podpori v delu in čestitamo k zavednosti. Naprej do zmage! Zvestoba za zvestobo! Naše Vstajenje ni daleč!

Ustanovni občni zbor krajevne organizacije Zbora v Trbovljah bo dne 19. IV. 1936 ob 9. uri dopoldne v prostorih g. N. Pravičiča na Vodah, s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdravni govor.
2. Poročilo pripravljalnega odbora.
3. Čitanje pravil.
4. Poročilo delegatov iz Ljubljane in Zagreba.
5. Volitev odbora.
6. Raznoterosti.

SRESKI POVERJENIKI.

Predsednik Jugoslovanskega ljudskega gibanja Zbor je odredil na podlagi § 46. naših pravil sledeča sreska poverjeništa in imenoval sledeče njihove poverjenike:

za »bratimljenje«, kjer so cesarsko-pruški častniki učili svoje nemške vojake, kako naj pri bratimljenju širijo med ruskimi vojaki — komunizem! Poleg tega je cesarjeva Nemčija prav rade volje dovolila, da se Ljening in njegovi sodrugi vrnejo še v vojnem času iz Švice preko Nemčije v Rusijo v plombiranem vagonu!

Ruski vojaki so zapustili fronte in hiteli domov po »mir in zemljo«. Sledila je komunistična revolucija. Kmetje so razbili veleposestnikom vse poljedelske stroje, orodje, razrušili in požgali gospodarska poslopja, sadovnjake itd., delavci pa so to isto delali s tovarnami in stroji v njih. Razbili so torej vse tisto, kar je medtem že postala njihova last, ki bi imela v bodoče vendar služiti njim samim. Njihovi voditelji pa so razdeljali še vse ostalo narodno gospodarstvo z vsemi bitnimi narodnimi vrednotami kot je družina, vera, človeško dostojanstvo itd.

Nemci pa so medtem z vojaškimi godbami zasedli Ukrajino, Japonci pa Sibirijo. Na srečo pa so morali prvi spet odondot, ker so medtem zmagali zavezniki na francoski in solunski fronti, drugi pa zato, ker so imeli tudi Amerikanci in Angleži svoje apetite v Sibiriji. Ukrajina in Sibirija sta torej ostali ohranjeni Rusiji brez vsake zasluge komunistov, kakor n. pr. tudi ni nobena zasluga Albancev, če je Albanija vsaj na papirju samostojna država. Zato pa je izgubila Rusija na zapadu ogromne oblasti, ki jih naseljuje čisti ruski narod.

Kar ni razdeljala sama revolucija, so dokončale državljanske vojne. Lakota, boleznine, pomanjkanje vsega in povsod. Edino upanje tedanjih oblastnikov je še bila svetovna revolucija! Kajti po komunistični ideologiji sploh ni mogoč pravi komunizem, če ni splošen po vsem svetu, poleg tega pa bi bila samo taka revolucija lahko rešila Rusijo popolnega gospodarskega propada.

Na čelu vseh, ki so tako mislili in delali, je stal Trocki in predstavniki mednarodnega proletarijata, v kolikor se jih je našlo v Rusiji.

Toda Trockijevi nasprotniki so se kmalu prepričali, da pri moderno organiziranih državah in njihovih vojskah posebno v mirnem času ni niti misliti na kako splošno evropsko revolucijo, pa da je evropski velekapital tudi še vse premočan, da bi se dal kar na hitro roko ugnati. Poleg tega so videli, kako se likvidirajo posamezni taki poskusi v Evropi z intervencijo sosednih vojsk (n. pr. Bela

Kunova Madžarska) ali pa so videli, kako imajo taki poskusi ravno obraten učinek (n. pr. Italija).

Radi vsega tega je kmalu prevladala druga struja, ki je izprevidela, da se bo morala Rusija rešiti sama, da jo treba gospodarsko obnoviti, če se noče, da bo propadla, predno bo dočkala zelo dvomljivo pomoč mednarodnega proletarijata s še bolj dvomljivo svetovno revolucijo.

Posledica vsega tega je bila, da je bil Trocki izgnan iz Rusije, njegovi privrženci neusmiljeno poklani, pozaprti in internirani, skupaj z mednarodnim proletarijatom iz drugih držav, ki je Rusom v Rusiji sami postal ne samo nepotreben, temveč tudi naravnost nadležen! Zato pa je dobil spomenik v Moskvi socializma, revizionist Lassale, ki je svoje dni napisal Marxu, da ne more biti na svetu izhodna točka želja, kako naj bi kaj bilo, temveč dejstvo, kako je!

Ko je potem komunistično-demokratično »delovanje« v Nemčiji povzročilo celo Hitlerja, in so Japonci postali vedno bolj predrzni, je to še bolj pospešilo obračun s preostalimi Trockisti.

Z obnovo Rusije se je moralo posebno radi Japonske zelo hiteti. Za hitro obnovo pa je bilo potrebno smotreno delo, za to pa zopet osebna pobuda, ki pa se pri vseh zemljanih, pa tudi v Rusiji dobi le, če človek vidi v svojem delu za svoj trud tudi nagrado, s katero lahko svobodno razpolaga. To pa je bil prvi začetek povratka nazaj k zasebni lastnini.

Toda za delo v korist splošnosti treba poleg osebne pobude še morale, etike, notranjega miru, idealov metafizike, sicer se pobuda za delo spremeni v sebičnost in grabežljivost. Začel se je povratak k lastnemu domu, k družini, k otrokom v družini, k ruskemu narodu, k ruski domovini, pa deloma tudi že celo k veri (sedanji ruski maršal Tuhačevskij je ostro nastopil proti brezbožnikom v vojski, komsomolci [komiteti sovjetske mladine] pa povsod med mladino). Začel se je boj proti ločitvam in splavom. (V Ljubljani vprizorjeno »Tuje dete« kaže realen način oprezne vzgojne agitacije proti splavu v sodobni Rusiji, gonja proti tej vprizoritvi v Ljubljani pa zmedenem pojme od realnosti odmaknjenih evropskih »moralistov«, od katerih nihče avtorjevega namena v tem gledališčnem komadu ni zapazil, ali pa ni smel zapaziti.)

Krilenko, to je tisti Krilenko, katerega smo videli v prvih komunističnih vrstah že l. 1917., je na dolgo govoril

l. 1936 na zasedanju OIO. sovjetrov o nacionalni zamisli, ki jo treba v Rusiji spraviti do popolne veljave, Radek piše v »Izvestjah« o geniju ruskega naroda, o ruskem nacionalizmu in Stalin daje Amerikancu Howardu časopisno izjavo, v kateri proglašča zapadno evropske komuniste dobredno za tragikomične junake, ki zaman sanjajo, da jim bo Rusija prinesla svetovno revolucijo!

Skratka, — ruska komuna je končala svoj kratkotrajni pot po Rusiji, kakor pred dobrimi 60 leti njena predhodnica pariška komuna. Postala je le krvav epilog v zgodovini ruske revolucije, kakor je bila pariška komuna epilog francoskih revolucij.

Razmere v Rusiji pa se razvijajo podobno, kakor so se razvijale po pariški komuni v Evropi. Še vlada tam reakcija zapadno evropske navlake, vidimo pa znake nekega odzgoraj še neiskrenega, odspodaj pa prav iskrenega, nam še čisto nepoznanega, novega nacionalizma prave ruske mladine in vojaka, zapažamo celo neke stanovske tajne volitve, za enkrat še z mnogimi lišenci (takimi, kateri nimajo ali pa jim je odvzeta volilna pravica), torej začetke skoroda neke stanovske demokracije, vendar pa bo trajalo še precej časa, preden bo odpadla vsa zapadno evropska navlaka ter bo zavladala prava široka ruska duša brez »izmivov«, ker je sama vse to skupaj v novi človečanski obliki.

Iz najnovejših izjav Stalina in Molotova tudi posnemamo, da se bo letos izvršila ustavna reforma, ki vsebuje v glavnem volitve s splošno, enako in tajno volilno pravico ter zelo zmanjšanim številom lišencev po kandidatnih listah, ki jih bodo sestavljale po mestih stanovske poklicne organizacije, na deželi pa zadruge kolektivnih gospodarstev (kolhozov). Te volitve naj bi bile nekaj prehod iz razredne diktature k načelu svobodne izbire po sposobnosti.

Kak komunistični zamaknjenec bo seveda dejal, da vse to vendar odgovarja Marxovi teoriji o nadaljnjem razvoju proletarske diktature. Čudno je le, kako to, da so nad takim razvojem v Rusiji tako strašno navdušeni ravno vsi stari pravoverni komunisti s Trockim vred, da so jih v Rusiji na najmanjšo roko — zaprli, če že ne izgnali ali poklali. Da so vsa društva starih komunistov razpustili, inozemcem v Rusiji pa odvzeli legitimacije ruske komunistične stranke.

Srez Brežice: Tov. Gabrič Ivan, zidarški mojster, Brežice.

Srez Radovljica: Tov. Kirhmajer Jakob, posestnik Rateče-Planica.

Srez Laško: Tov. Šturbej Franc, rudarski paznik, Trbovlje, Loke 412.

Vsi prijatelji v teh srezih, ki nameravajo v svojih krajih organizirati naše gibanje, naj se obračajo na zgoraj imenovane tovariše.

Srezi, ki še niso dobili svojih poverjenikov, naj se v vseh vprašanih organizacijah obračajo na starešinstvo Ljubljanskega organizacijskega področja »Zbora«, Ljubljana, Novi trg 4/II.

Predavanje »Zbora« v Slovenskih Konjicah. V nedeljo, dne 5. t. m. je bil v prostorih gostilne Sutter Maks v Slovenskih Konjicah sestanek naših prijateljev iz tega sreza, ki ga je organiziral naš tov. Julče Hmelak, posestnik iz Oplotnice, za predavanje o načrtnem gospodarstvu in Jugoslaviji. Predaval je tov. Ture Šturm iz Ljubljane. Sestanek je pridobil za našo misel novih borcev, maloštevilnih, toda odločnih in prepričanih. Veliko število volilnih plev pa prepuščamo drugim, da jih prvi veter raznese.

In kominterni? Zgodovina se ponavlja, samo v obratnem smislu! Kakor so nekoč za svetovne vojne cesarsko nemški oficirji imeli tečaje za bratimljenje z Rusi in širjenje komunizma med — Rusi tako imajo sedanji Rusi tečaj, ki ga vodi Bolgar Dimitrov za bratimljenje v komunističnem smislu v celo zapadno Evropo. Rusi vračajo »blagos«, ki je prišlo iz zapadne Evrope, da razdeja Rusijo, zapadni Evropi, da razdeja gnilo zapadno Evropo.

Maršal Tuhačevskij, carski oficir iz stare plemiške družine, ima poleg granat, letal, strupenih plinov itd. na zalogi tudi projektil z bacili komunizma in dalekometni top debelo Berto-kominterni, s katerim izstreljuje te bacile v Evropo, propadajočo pod težo liberalnega kapitalizma in njegove »demokracije«.

Nemškim oficirjem leta 1917 ni nihče očital komunizma, ko so ga takrat trosili po Rusiji. Tega se najbrž spominja tudi Litvinov, pa analogno temu tudi on sedaj trdi, da kominterni in Rusija nista eno. Pa nima v tem oziru niti preveč neprav. Vendar pa je ta dualizem zapadno-evropski macchiavelističen cinizem, ki želi bližnjemu tisto, česar se sam otepa z vsemi štirimi in ki jasno kaže, da so v oficijelni Rusiji še zelo daleč od slovanske mišelnosti in sozavesti, da je še mnogo neslovanskega tam in, da nam je še čakati zmage slovanske duše, ki bo ne z nasiljem in zlobo, marveč z dobroto in usmiljenjem duhovno zajela vso izmučeno Evropo.

Vsega tega ne bo povedal Hitler, ker išče svoje kolonije v Ukrajini, pa mora svoje priprave opravdati pred zapadno Evropo pod krinko evropskega čuvarja nad komunizmom, ne bo vam povedala strankarska »demokracija«, ker se zaveda, da evropske »demokracije« tudi takrat ne bo v Rusiji, oziroma takrat še najmanj, ko ji bo zavladala prava slovanska duša, ne bodo vam pa tega povedali niti naši komunisti, ker se, — vsaj kar jih je idealnih zamaknjencev med njimi — niti sami ne zavedajo svoje klavverne vloge, drugi med njimi pa so za tako vlogo dobro plačani. Lahko vam to povejo samo tisti, katerim je tuja vsa zapadno-evropska navlaka in katerim je ideal tretje carstvo Dostojevskega, ne samo vseslovansko, temveč obenem tudi vsečlovečansko, ki bo prišlo, ker mora priti!